

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
Ярослав ЛАЗУР
« 19 » *серпня* 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА З
ФАХОВОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Рівень вищої освіти	Другий (магістрський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2024

Робоча програма виробничої практики «**Фахова практична підготовка**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **08 Право** спеціальності **081 Право** освітньої програми **Право**

Розробники: к.ю.н., доц. Рошканюк В.М.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні:

Кафедри господарського права протокол № 11 від «18» червня 2024 року

Кафедри теорії та історії держави і права протокол № 12 від «17» червня 2024 року

Кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права
протокол № 10 від «19» червня 2024 року.

Кафедри конституційного права та порівняльного правознавства
протокол № 13 від «19» червня 2024 року

Кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності протокол № 9 від "18" червня 2024 р.
Кафедри цивільного права та процесу протокол № 11 від "18" червня 2024 р.

Голова Вченої Ради _____ Ярослав ЛАЗУР

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету
протокол № 8 від «19» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії _____ Павло ЧЕРЕВКО

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 30	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 900	2-й	2-й
Вид підсумкового контролю: диф. залік. Форма підсумкового контролю: усний захист письмово оформле- них матеріалів проходження фахо- вої практичної підготовки.	Семестр	
	3-ій	3-ій
	Самостійна робота	
	300	300
	Індивідуальна робота	
	600	600

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Фахова практична підготовка є невід’ємною частиною освітньої програми та процесу навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю «Право». Проходження фахової практичної підготовки здобувачами вищої освіти має на меті: закріплення у здобувачів вищої освіти теоретичних та практичних знань, здобутих в процесі навчання на даній спеціальності, а також формування практичних та професійних навичок у здобувачів даної спеціальності, зокрема набуття здатності до прийняття самостійних рішень у галузі права, оволодіння здобувачами тактики дотримання встановлених законодавством процесуальних дій та процедур, які застосовуються у практичній діяльності, засвоєння здобувачами вищої освіти потреби постійно підвищувати свій рівень професійної кваліфікації та поглиблювати знання для правильного їх застосування у майбутній практичній діяльності.

Для проходження переддипломної практики заплановано 30 кредитів ECTS, 900 годин.

Відповідно до освітньої програми 081 «Право», фахова практична підготовка (OK11) сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв’язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2 Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 5 Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.
- ЗК 6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7 Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 8 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 9 Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 10 Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК 1 Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
- СК 2 Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського союзу на правову систему України.
- СК 3 Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
- СК 4 Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
- СК 5 Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.
- СК 6 Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК 7 Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
- СК 8 Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.
- СК 9 Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК 10 Здатністю ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.
- СК 11 Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.
- СК 12 Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.
- СК 13 Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
- СК 14 Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрун-

товувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати впливу на відповідні суспільні відносини.

СК 15 Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ФАХОВОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Передумовами проходження практичної фахової підготовки є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми «Право»:

- ОК 03 Іноземна мова за професійним спрямуванням
- ОК 04 Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ
- ОК 05 Особливе адміністративне право
- ОК 07 Актуальні проблеми конституційного права і процесу

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми, проходження фахової практичної підготовки повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	РН 1
Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.	РН 2
Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	РН 3
Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	РН 4
Вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.	РН 5
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	РН 6
Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	РН 7
Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно працювати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.	РН 8
Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правни-	РН 9

чих послуг.	
Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.	PH 10
Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.	PH 11
Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.	PH 12
Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.	PH 13
Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	PH 14
Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.	PH 15
Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	PH 16
Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	PH 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження фахової практичної підготовки:

Очікувані результати навчання	Шифр PH
Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	PH 1
Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.	PH 2
Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	PH 3
Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	PH 4
Вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.	PH 5
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	PH 6
Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	PH 7
Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.	PH 8
Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.	PH 9
Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з	PH 10

правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.	
Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.	PH 11
Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.	PH 12
Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.	PH 13
Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	PH 14
Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.	PH 15
Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	PH 16
Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	PH 17

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Форми і методи навчання

Основними видами навчальних робіт є: індивідуальна робота, самостійна робота. Види навчальних робіт проводяться у таких формах: самостійна робота, індивідуальна робота, практична підготовка.

Методи навчальної діяльності дисципліни: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький, частково-пошуковий.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Оцінювання результатів проходження переддипломної практики проводиться з розрахунку від 0 до 100 балів. Основними методами оцінювання є наявність засвідченого щоденника та матеріалів проходження фахової практичної підготовки керівниками практики, а в подальшому усний захист проходження фахової практичної підготовки.

Оцінювання виконання завдань оцінюється за наступними критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково; висновки неаргументовані; звіт підготовлено недбало, без врахування методичних рекомендацій, сформованих для такого виду робіт;

60% - завдання виконано повністю, висновки та судження аргументовані недостатньо, звіт підготовлено з незначним порушенням вимог методичних рекомендацій, сформованих для такого виду робіт;

80% - завдання виконанні своєчасно і повністю, але наявні окремі недоліки несистемного характеру;

100%- завдання виконано точно, вчасно, без зауважень, повністю враховані методичні рекомендації, які сформовані для такого виду робіт.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю: наявність засвідченого щоденника, матеріалів проходження фахової практичної підготовки керівниками практики та усний захист проходження фахової практичної підготовки перед комісією.

Форми підсумкового семестрового контролю: диф. залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

№ п/п	Назва	Бали
Фахова практична підготовка		
1	Підготовка та своєчасне отримання матеріалів на фахову практичну підготовку.	10
2	Підготовка щоденника про проходження фахової практичної підготовки.	40
3	Дотримання вимог щодо оформлення щоденника та матеріалів фахової практичної підготовки.	20
4	Своєчасність представлення щоденника та матеріалів про проходження фахової практичної підготовки на відповідну кафедру	10
5	Усний захист письмово оформленого щоденника проходження фахової практичної підготовки перед комісією	20
Разом		100

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Залікова методика оцінювання. За результатами проходження фахової практичної підготовки визначається підсумкова залікова оцінка.

До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, які подали у встановлені відповідною кафедрою строки щоденник та матеріали проходження фахової практичної підготовки. В протилежному випадку, здобувач не допускається до заліку і у нього виникає академічна заборгованість.

Залік здобувач вищої освіти складає на основі матеріалів, котрі були отримані ним у процесі проходження фахової практичної підготовки, підготовки щоденника проходження фахової практичної підготовки з дотриманням вимог щодо оформлення, а також усного захисту проходження фахової практичної підготовки перед комісією.

Залік проводиться в усній формі. Під час складання заліку окрім перевірки матеріалів та щоденника здобувачу вищої освіти задаються питання стосовно проходження ним фахової практичної підготовки. Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік вноситься у відомість обліку успішності.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання фахової практичної підготовки

Оцінка відмінно (A) виставляється, коли здобувач вищої освіти у визначений кафедрою строк подав щоденник та матеріали фахової практичної підготовки, дає абсолютно правильні відповіді на питання комісії з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі проходження фахової практичної підготовки, підготовки додаткового матеріалу та попереднього опрацювання нормативних документів. Здобувач вищої освіти застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (B-C) виставляється здобувачеві вищої освіти, який повністю розкрив зміст матеріалів фахової практичної підготовки на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних матеріалів фахової практичної підготовки здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою та не допускає суттєвих неточностей у відповідях на додаткові запитання, проте у захисті мають місце незначні помилки.

Оцінка задовільно (D-E) виставляється, коли здобувач подав щоденник та матеріали практики, проте при викладенні його даних допущені окремі помилки, або подано з порушенням строків чи форми викладу звітнього матеріалу фахової практичної підготовки. Здобувач вищої освіти припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка незадовільно (FX-F) виставляється здобувачеві, який не подав звітні матеріали та щоденник фахової практичної підготовки або подав із суттєвим порушенням строків чи повною невідповідністю встановленим вимогам. Як правило такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні. Під час захисту фахової практичної підготовки демонструє відсутність знань, що необхідні для розуміння основних аспектів роботи у галузі права.

ПРОГРАМА ФАХОВОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сутність фахової практичної підготовки полягає у наданні можливості для здобувачів відповідного ступеня вищої освіти реалізувати свої теоретичні знання у практичній діяльності, шляхом опрацювання практичних завдань, які надаються базою проходження практики. Саме на базі проходження практики здобувачі отримують уявлення про роботу у галузі права та беруть безпосередню участь у виконанні конкретних завдань, котрі ставить перед ними керівник практики, з врахуванням специфіки діяльності та призначення конкретної сфери діяльності. Програма фахової практичної підготовки передбачає 7 циклів, які забезпечуються кафедрами юридичного факультету:

1. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ БЛОК:

- Надання консультацій правового характеру.
- Складання проектів договорів.
- Письмове консультування. Онлайн консультування. Письмові висновки правового характеру.
- Підготовка письмових клопотань.
- Моделювання судових засідань у цивільних справах. (правочини, сімейні справи, трудові спори, захист прав споживачів, особисті немайнові спори). Складання рішень суду.
- Наказне провадження. Спрошене провадження. (окреме провадження).
- Складання апеляційних скарг.
- Складання касаційних скарг.
- Підготовка судових рішень апеляційної та касаційної інстанції.
- Специфіка роботи нотаріуса. Таємниця вчинення нотаріальних дій. Робота з реєстрами у роботі нотаріуса.
- Участь у судових засіданнях (перша інстанція, апеляційна інстанція).
- Відвідування юридичних фірм та ознайомлення з їхньою роботою.

2. ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ БЛОК:

- Надання консультацій правового характеру. Надання письмових консультацій та висновків правового характеру.
- Складання господарських договорів.
- Складання позовних заяв.
- Заявлення клопотань як стратегія захисту прав клієнта. Підготовка письмових клопотань.
- Моделювання судових засідань у господарських справах. Підготовка судового рішення.
- Наказне провадження. Спрошене провадження. Складання документів.
- Складання апеляційних скарг.
- Моделювання судового засідання у апеляційній інстанції. Складання рішень, ухвал, постанов апеляційної інстанції.
- Складання касаційних скарг.

- Складання рішень, ухвал, постанов касаційній інстанції. Юридична аргументація.
- Участь у судових засіданнях(перша інстанція).
- Відвідування юридичних фірм та ознайомлення з їхньою роботою.

3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ БЛОК:

- Особливості прийняття та оформлення заяви про кримінальне правопорушення. Складання протоколу прийняття заяви про кримінальне правопорушення.
- Слідчі дії. Складання протоколів окремих слідчих дій (огляду місця події, проведення слідчого експерименту, затримання підозрюваного, допиту (свідка, потерпілого, підозрюваного), пред'явлення особи для впізнання, освідчування особи, огляду предмета, тощо). Складання постанови про визнання речовими доказами та приєднання їх до матеріалів кримінального провадження.
- Моделювання окремих слідчих дій (огляду місця події, допиту, обшуку, пред'явлення особи для впізнання, слідчого експерименту, тощо).
- Експертизи. Визначення вихідних даних для проведення експертизи. Клопотання про проведення експертизи. Складання постанови про проведення експертизи (авто технічної, судово-медичної, судово-товарознавчої експертизи).
- Запобіжні заходи. Складання клопотання про застосування запобіжного заходу (у вигляді особистого зобов'язання, домашнього арешту, тримання під вартою).
- Складання повідомлення про підозру. Складання повідомлення підозрюваному про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування. Складання протоколу про надання доступу до матеріалів досудового розслідування. Складання повідомлення потерпілому про відкриття сторонами матеріалів кримінального провадження. Складання протоколу про надання доступу потерпілому до матеріалів досудового розслідування.
- Складання обвинувального акту та реєстру матеріалів досудового розслідування.
- Моделювання судових засідань у кримінальному провадженні (щодо розгляду клопотання про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, розгляду клопотання щодо накладення та скасування арешту на майно, розгляду клопотання щодо застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання, домашнього арешту, тримання під вартою).
- Моделювання засідань у кримінальних справах на стадії підготовчого судового засідання та на стадії судового розгляду у першій інстанції.
- Складання процесуальних документів сторони захисту на стадії досудового розслідування та судового провадження.
- Складання клопотань (про ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, про побачення з підзахисним, про проведення повторного слідчого експерименту, про надання копій матеріалів справи, про порядок

- дослідження доказів, про зміну запобіжного заход, тощо).
- Моделювання судового засідання у апеляційній інстанції. Складання ухвал, постанов апеляційної інстанції.
 - Моделювання судового засідання у касаційній інстанції. Складання ухвал, постанов касаційної інстанції.
 - Участь у судових засіданнях (першої та апеляційної інстанції). Відвідування адвокатських об'єднань та ознайомлення з їхньою роботою. Відвідування Слідчого управління ГУ НПУ в Закарпатській області та ознайомлення з їхньою роботою. Відвідування Ужгородського окружної прокуратури та ознайомлення з їхньою роботою. Відвідування Криміналістичного відділу. Відвідування ВУ №9.

4. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ БЛОК:

- Організація роботи юридичних служб органів публічної влади.
- Складання проектів актів органів публічної влади. Правова експертиза актів.
- Складання проектів рішень органів місцевого самоврядування, документів, що супроводжують діяльність місцевих рад, комісій, виконавчих апаратів рад.
- Звернення громадян: документальне супроводження розгляду скарг, заяв громадян, інформаційних запитів.
- Кадрова документація на публічній службі. Складання документів, що супроводжують розгляд і вирішення спорів, пов'язаних із публічною службою.
- Складання процесуальних документів у справах про адміністративне правопорушення.
- Складання процесуальних документів у справах про адміністративне правопорушення. Складання процесуальних документів у справах про порушення митних правил (протоколів про порушення митних правил).
- Державні реєстри. Робота з реєстрами.
- Складання адміністративного позову, апеляційної та касаційної скарг.
- Складання адміністративно-процесуальних документів (ухвал, постанов, рішень).
- Складання документів, що супроводжують виконавче провадження.

5. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ БЛОК:

- Поняття, значення та концептуальні підходи методики викладання у вищій школі.
- Мета, завдання та принципи діяльності юридичної клініки.
- Система та особливості вищої школи.
- Організаційна структура юридичної клініки.
- Стандарти юридичної професії.
- Науково-педагогічний працівник як суб'єкт навчально-виховного процесу вищої школи.
- Проблеми співвідношення етики і права у юридичній діяльності.

- Надання юридичних консультацій.
- Професійна майстерність фахівця-юриста.
- Здобуття практичних навичок надання юридичних консультацій у рамках роботи юридичної клініки.
- Організація процесу навчання у вищій школі.
- Визначення академічної доброчесності. Складові поняття академічної доброчесності.
- Фабрикація й фальсифікація даних у науці: визначення, витоки, способи виявлення. Неправомірна вигода. Академічний саботаж.
- Деформація професійної поведінки працівників правової сфери.
- Лекція у вищій школі: методика підготовки та читання.
- Етика судді.
- Особливості здійснення виїзних консультацій.
- Етика прокурора.
- Здобуття практичних навичок надання юридичних консультацій у рамках роботи юридичної клініки.
- Особливості організації та проведення семінарів (практичних), індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів. Педагогічний контроль.
- Самостійна навчальна робота студентів та дистанційне навчання в системі вищої школи.
- Правопросвітницька діяльність та інші види активності юридичної клініки.
- Адвокатська етика.
- Система організації науково-дослідної роботи.
- Етика нотаріуса.
- Коректна робота з джерелами наукового дослідження. Шляхи запобігання науковому плагіату.
- Етика працівників поліції. Етика слідчого.
- Здобуття практичних навичок надання юридичних консультацій у рамках роботи юридичної клініки.

6. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ТА ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ БЛОК:

- Підготовка та складання документів щодо створення політичної партії, її місцевої організації, громадського об'єднання зі статусом юридичної особи та без набуття такого статусу. Державна реєстрація політичних партій, громадських об'єднань.
- Складання позовних заяв щодо анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії, заборони діяльності громадських об'єднань та політичних партій.
- Складання судових рішень у справах щодо утворення або припинення діяльності громадських об'єднань та політичних партій (відмова в державній реєстрації, анулювання реєстраційного свідоцтва, заборона діяльності).
- Підготовка та складання документів щодо набуття прав на землю (заяв, клопотань, скарг тощо). Державна реєстрація речових прав на земельну ді-

лянку. Порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності у сфері державної реєстрації прав на землю.

- Форми захисту екологічних прав (адміністративний; судовий; громадський; самозахист; звернення до уповноваженого ВРУ з прав людини) та способи захисту (визнання екологічних прав; відновлення порушеного права; визнання правочину недійсним; припинення дії, що перешкоджає здійсненню права або порушує його; відшкодування збитків та ін. способів відшкодування майнової / моральної екологічної шкоди; зміна правовідношення).
- Відвідування департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської ОДА з метою ознайомлення з проведенням оцінки впливу на довкілля діяльності підприємств, установ, організацій та стратегічної екологічної оцінки на практиці.
- Практика ЄСПЛ щодо порушення прав людини за Конвенцією захисту прав і основоположних свобод людини і громадянина.
- Судова практика вирішення спорів щодо порушення соматичних прав людини і громадянина.
- Реалізація конституційного права на правову допомогу.
- Надання консультацій правового характеру. Складання адвокатського запиту.
- Підготовка звернень до омбудсменів.
- Участь в судових засіданнях першої інстанції.
- Складання конституційної скарги та конституційного подання.
- Відвідування юридичних відділів ОМС та ознайомлення з організацією роботи їх юридичних підрозділів. Складання, аргументація та правова експертиза проектів рішень ОМС. Реєстрація нормативно-правових актів ОМС. Програми економічного та соціального розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Бюджети. Договірна робота юридичних служб ОМС.

Організація і проведення практики

Науково-педагогічні працівники кафедри господарського права, кафедри цивільного права та процесу, кафедри теорії та історії держави і права, кафедри конституційного права та порівняльного правознавства, кафедра кримінального права і правоохоронної діяльності, кафедра кримінально-правової політики та кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», а також працівники органів, підприємств, установ, організацій (керівники відповідної бази практики), які надають можливість здобувачам вищої освіти проходити фахову практичну підготовку на їх базі здійснюють організацію і проведення фахової практичної підготовки.

Згідно з навчальним планом та графіком навчального процесу здобувачів юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» фахова практична підготовка для освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності 081 «Право» проводиться на 2-му році навчання (у 3-му семестрі). Визначення змісту і методичне забезпечення фахової практичної підго-

товки здобувачів здійснюється кафедрами юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Тривалість переддипломної практики, відповідно до робочого навчального плану здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» становить – 17 тижнів (30 кредитів).

Тривалість робочого дня під час проходження фахової практичної підготовки здобувача вищої освіти встановлюється виходячи з нормативних вимог, що ставляться до регламентації робочого дня працівників бази практики з урахуванням вимог Кодексу законів про працю.

Керівництво практикою

Керівництво фахової практичної підготовки здобувачів вищої освіти здійснюють:

1. науково-педагогічний склад кафедр юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
2. керівник Центру професійної практики (бази практики);
3. посадові особи відповідної бази практики, до яких керівником структурного підрозділу закріплюються здобувачі, котрі проходять такий вид практики.

До обов'язків керівництва юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ» належить:

1. За можливості, завчасно укласти довгостроковий договір з базою проходження практики здобувачів вищої освіти;
2. В письмовому порядку повідомити Центр професійної практики про необхідність закріплення здобувачів вищої освіти на базі практики, направити на базу проходження практики вичерпного списку здобувачів, вказати на терміни проходження практики на відповідній базі, а також підготувати додаткові матеріали, які місять навчально-методичні вказівки.
3. Здійснювати контроль за ходом проходження фахової практичної підготовки. Здійснювати перевірку відвідуваності здобувачами вищої освіти бази проходження практики та їх залученості до діяльності відповідного органу.
4. Загальну організацію практики здійснює Центр професійної практики юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

До обов'язків науково-педагогічних працівників кафедри господарського права, кафедри цивільного права та процесу, кафедри теорії та історії держави і права, кафедри конституційного права та порівняльного правознавства, кафедра кримінального права і правоохоронної діяльності, кафедра кримінально-правової політики та кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» належить:

1. Встановити зв'язок з базою практики для контролю здобувачами проходження фахової практичної підготовки.
2. Надати додаткові матеріали, які місять навчально-методичні вказівки ке-

- рівникам відповідної бази практики.
3. Ознайомити здобувачів вищої освіти з програмою проходження фахової практичної підготовки.
 4. Провести здобувачам вищої освіти обов'язковий інструктаж з техніки безпеки та охорони праці.
 5. Надати додаткові матеріали, які місять навчально-методичні вказівки здобувачам вищої освіти.
 6. Разом зі здобувачами вивчати, аналізувати, узагальнювати досвід і практику з окремих напрямів у галузі права.
 7. Усувати недоліки в організації та проведенні фахової практичної підготовки..

До обов'язків керівників відповідної бази практики належить:

1. З моменту прибуття здобувачів вищої освіти на відповідну базу практики здійснити розподіл здобувачів до відповідних структурних підрозділів органу, підприємства, установи, організації, де вони проходять фахової практичної підготовки..
2. Визначити посадових осіб з числа працівників, які виступатимуть керівниками практики у здобувачів. Закріпити здобувачів вищої освіти за відповідними посадовими особами.
3. Провести інструктаж щодо особливостей проходження фахової практичної підготовки здобувачами вищої освіти.
4. Забезпечити необхідні умови для проходження здобувачами фахової практичної підготовки.
5. Забезпечити нагляд за процесом проходження практики, а саме за виконанням програми проходження фахової практичної підготовки.
6. Ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями компетенції відповідного органу, підприємства, установи, організації, його завданнями, функціями, внутрішньою структурою, графіком роботи посадових осіб, створювати здобувачам необхідні умови проходження фахової практичної підготовки, забезпечувати здобувачів робочими місцями, технічними засобами, а також вказати здобувачам на нормативно-правову базу, яку вони мають опрацювати.

До обов'язків спеціалістів на місцях, до яких прикріплюються здобувачі, що проходять практику належать:

1. Навчити практикантів застосовувати норми законодавства, складати процесуальні документи та знайомити з іншими матеріалами, що відображають зміст правничої діяльності.
2. Безпосереднє керівництво роботою практикантів.
3. Ознайомлення здобувачів із завданнями, що покладаються на них у ході проходження практики та проведення для них консультацій щодо особливостей діяльності даного органу, підприємства, установи чи організації.
4. Контроль ведення здобувачами щоденників практики, виконання індивідуальних завдань.
5. Забороняється надавати здобувачам доручення, які можуть бути пов'язані із ризиком для життя чи здоров'я практиканта, а також залучати здобува-

- чів до роботи, що не передбачена програмою проходження практики.
6. Вносити пропозиції щодо усунення недоліків проходження практики, заохочення або накладення стягнень на здобувачів, які проходять практики під їх керівництвом.

Обов'язки здобувача вищої освіти, який проходить практику

У період проходження практики здобувач зобов'язаний:

1. Відповідно до програми практики скласти індивідуальний план роботи, виконувати передбачені програмою практики завдання у повному обсязі та у встановлений термін.
2. Своєчасно прибути до місця проходження практики, де необхідно отримати направлення до конкретного структурного підрозділу бази проходження практики, а також отримати всі необхідні роз'яснення від керівника бази практики.
3. У повному обсязі виконувати програму проходження практики.
4. Ознайомитись із нормативно-правовими актами, що регламентують діяльність відповідної бази проходження практики, а також із статутними документами та внутрішньо-організаційними актами, котрі регулюють порядок роботи працівників.
5. Сумлінно та відповідально виконувати доручення та дотримуватись правил, що встановлені за місцем проходження практики.
6. Здійснювати ведення щоденнику виконання індивідуального плану проходження фахової практичної підготовки.
7. Скласти диференційований залік за результатами проходження фахової практичної підготовки.

Зміст фахової практичної підготовки.

У період проходження практики здобувачі знайомляться зі структурою, установчими документами, організацією роботи та контролю, порядку трудової дисципліни бази практики (Центру професійної практики), а також із функціональними обов'язками співробітників баз проходження практики.

За час проходження практики здобувачі виконують наступні завдання:

1. ознайомлюються із особливостями функціонування окремих органів, підприємств, установ чи організацій, на які вони можуть бути скеровані базою проходження практики;
2. детально досліджують нормативно-правову основу.
3. з'ясовують внутрішню структуру бази проходження практики та особливості робочого графіку працівників;
4. навчаються складати процесуальні документи;
5. виконують доручення керівника та самостійно здійснюють консультаційні та інші заходи під наглядом працівників відповідного органу, підприємства, установи чи організації.

Порядок оформлення звітності за підсумками проходження практики

Після закінчення проходження фахової практичної підготовки здобувач зобов'язаний подати на кафедру наступні документи:

- щоденник практики;
- виконані практичні матеріали проходження фахової практичної підготовки;

Щоденник практики

Здобувач перед початком проходження практики отримує щоденник проходження практики на кафедрі, котра забезпечує керівництво фахової практичної підготовки., після чого заповнює свої особисті дані на титульному аркуші щоденника практики, зокрема: прізвище, ім'я, по батькові, найменування факультету та кафедри, яка забезпечує керівництво практикою, а також напрям підготовки та спеціальність. Зі зворотнього боку міститься направлення на базу практики, де зазначаються відомості щодо найменування організації, де здобувач буде проходити фахової практичної підготовки.

Під час проходження практики здобувач засвідчує своє перебування на практиці підписом керівника практики під пройденою темою. Так у щоденнику міститься календарний графік проходження практики у якому зазначено назву робіт, які виконує здобувач, а також відмітки про виконання відповідних завдань, які визначені керівником бази практики. Після заповнення щоденник підписується і пропечатується керівником бази практики.

Практичні матеріали проходження фахової практичної підготовки

Після проходження кожного практичного циклу, здобувач зобов'язаний пред'явити практичні матеріали фахової практичної підготовки, які відображають завдання, що були попередньо надані керівником практики.

Підведення підсумків фахової практичної підготовки

Щоденник фахової практичної підготовки має бути прорецензований керівником практики від навчального закладу, захищений здобувачем на засіданні комісії призначеної завідувачем кафедри юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

До складу комісії входять:

- керівники практики відповідної кафедри;
- завідувач відповідної кафедри.

Комісія приймає залік у здобувачів вищої освіти у аудиторії навчального закладу у визначений термін. За результатом складання заліку здобувач одержує оцінку, яка вноситься до заліково-екзаменаційної відомості, а також заповнюється відповідна графі у заліковій книжці здобувача за підписами членів комісії.

Якщо здобувач вищої освіти з поважних причин не виконав умови програми проходження фахової практичної підготовки комісією кафедри може надаватись право проходження практики повторно.

Підсумки проходження здобувачами фахової практичної підготовки обговорюється на засіданні відповідної кафедри, до якої закріплений здобувач вищої освіти.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальний компонент

Технічні засоби – персональні комп'ютери.

Програмне забезпечення – операційна система, пакет Microsoft Office.

Інформаційні технології: Система електронного навчання Moodle, електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ», додатки GOOGLE MEET, GOOGLE CLASSROOM, ZOOM.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст.88
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №25-26. Ст.131.
3. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3782-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст.51.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992р. № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №22. Ст.303.
5. Про національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №40-41. Ст.379.
6. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994р. № 4038-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст.232.
7. Про узагальнення практики розгляду кримінальних проваджень щодо злочинів проти життя і здоров'я особи: Постанова Пленуму ВССУ від 03 червня 2016р. №3.
8. Про узагальнення судової практики забезпечення права на захист у кримінальному провадженні: Постанова Пленуму ВССУ від 25 вересня 2015р. №9.
9. Про узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи: Постанова Пленуму ВССУ від 17 жовтня 2014 року. №9.
10. Про державну службу: Закон України від 17.11.2011 року N 4050-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2012. № 26. Ст. 27.
11. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 року N 2493-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова КМУ від 25.03.2016, № 246. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF>
12. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 року N 393/93. *Vi-*

- домості Верховної Ради України*. 1996 р. № 47. Ст. 256.
13. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 року N 586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №20-21. Ст. 190. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 10.10.2004. № 1177. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1361-04>
 14. Митний кодекс України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 32. Ст. 9.
 15. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 року № 5203-VI. *Офіційний вісник України*. 2012 р., № 76
 16. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 року N 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст.542.
 17. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 року N 1559-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №1. Ст.2.
 18. Про судовий збір: Закон України від 07.06. 2001 року N 3674-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 14. Ст. 87.
 19. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 року N 4038-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №28. Ст.232.
 20. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06. 2016 року N 1402-XIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. №31.Ст.545.
 21. Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні: Указ Президента України від 20.02. 2006 року №140/2006. *Офіційний вісник України*. 2006. № 8. Ст. 421.
 22. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В.П. Тимошук. К.: Факт, 2003. 496 с.
 23. Адміністративна процедура та контроль за діяльністю адміністративних органів в Угорщині, Польщі, Болгарії, Естонії та Албанії. К.: Вид-во УАДУ, 1999. 236 с.
 24. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч.посіб./за заг.ред. Т.О.Коломієць, Г.Ю. Гулевської. К.: Істина, 2007. 152 с.
 25. Адміністративна юстиція: європейський досвід та пропозиції для України / авт.-упоряд. І.Б. Коліушко. Р.О. Куйбіда. К.: Факт, 2003. 514 с.
 26. Адміністративне право України: тенденції трансформації в умовах реформування: навч. посіб. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС України, 2002. 92 с.
 27. Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04
 28. Віденська конвенція про право міжнародних договорів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118
 29. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016 – 2020 рр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF>
 30. Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні

- відносини і співробітництво. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_172
31. Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_003
 32. Договір про добросусідство, дружбу і співробітництво між Україною та Республікою Молдова. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498_161?lang=uk
 33. Договір про добросусідство, дружні відносини і співробітництво між Україною та Словацькою Республікою. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703_150
 34. Договір про основи добросусідства та співробітництва між Україною і Угорською Республікою. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_004
 35. Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями. URL:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_099
 36. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106
 37. Європейська хартія місцевого самоврядування. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
 38. Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-17>
 39. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо транскордонного співробітництва». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2515-19>
 40. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5463-17>
 41. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про транскордонне співробітництво». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1833-17>
 42. Закон України «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади 1980 року» та про ратифікацію додаткових протоколів до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1879-15>
 43. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
 44. Закон України «Про місцеві державні адміністрації». URL:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
 45. Закон України «Про ратифікацію Договору про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією і Додаткової угоди до нього у формі обміну листами Міністра закордонних справ України та Міністра закордонних справ Румунії». URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474/97-%D0%B2%D1%80#Text>
46. Закон України «Про ратифікацію Договору про добросусідство, дружбу і співробітництво між Україною та Республікою Молдова». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459/96-%D0%B2%D1%80#Text>
 47. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text>
 48. Закон України «Про ратифікацію Протоколу № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями стосовно об'єднань єврорегіонального співробітництва (ОЕС)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4704-17>
 49. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#Text>
 50. Закон України «Про ратифікацію Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237/94-%D0%B2%D1%80#Text>
 51. Закон України «Про транскордонне співробітництво». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15/ed20040624>
 52. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
 53. План дій «Україна - Європейський Союз». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693
 54. Постанова Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-12>
 55. Постанова Верховної Ради України «Про ратифікацію Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2611-12>
 56. Постанова Верховної Ради України «Про ратифікацію Договору про добросусідство, дружні відносини і співробітництво між Україною та Словацькою Республікою». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4022-12>
 57. Постанова Верховної Ради України «Про ратифікацію Договору про основи добросусідства між Україною і Угорською Республікою». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2527-12>
 58. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та єврорегіонів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text>
 59. Програма інтеграції України до Європейського Союзу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-00>
 60. Протокол N 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, який стосується міжтериторіального співробітництва. URL:

- http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_520
61. Протокол N 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями стосовно об'єднань єврорегіонального співробітництва (ОЄС). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_947
 62. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони» № 847-Р від 17 вересня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80#Text>
 63. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про міжрегіональне та прикордонне співробітництво між Україною та Республікою Білорусь. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112_190
 64. Угода між Кабінетом Міністрів України та Уряд.
 65. Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 11 квітня 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text
 66. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: Конвенція ООН від 14 червня 1974 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_002#Text
 67. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст.144.
 68. Житловий кодекс України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст.573.
 69. Кодекс торгового мореплавства України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995.№ 47-52. Ст.349.
 70. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст.536.
 71. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
 72. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
 73. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст.3.
 74. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №30. Ст.379.
 75. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993.№ 39. Ст.383.
 76. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №46-47. Ст.280.
 77. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №1. Ст.1.
 78. Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у зовнішньоекономічній діяльності: Закон України 23 грудня 1998 року № 351-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999,№ 5-6. Ст.44.
 79. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 року. *Відомості Верховної*

Ради України. 1996.№ 18. Ст.78

80. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України. 1998. № 16. Ст.68.*
81. Бурлака І.В. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої без вини: монографія.. Харків: Право, 2016. 200 с.
82. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права України: навч. посіб. Київ: Центр Навчальної літератури, 2016. 564 с.
83. Галасюк В.В. Справедлива мінова вартість об'єктів в угодах купівлі-продажу, дарування і міни. Дніпро: Арт-Прес, 2017. 204 с.
84. Галянтич М.К. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 619 с.
85. Ганчева А.М. Договір побутового підряду в цивільному праві України: монографія. Київ: Правова єдність, 2014. 155 с.
86. Гриняк А.Б. Теоретичні засади правового регулювання підрядних зобов'язань у цивільному праві України: монографія. Київ: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2013. 374 с.
87. Гузь Л.Є. Практика застосування спадкового права в судовій та нотаріальній діяльності. Харків: Право, 2015. 888 с.
88. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 399 с.
89. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1199 с.
90. Договірне право України: навчальний посібник / упоряд.: І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 259 с.
91. Договірні форми розпорядження майновими правами на об'єкти авторського права: монографія / За ред. Н.М. Мироненко. Київ: Інтерсервіс, 2014. 248 с.
92. Іваненко Л.М. Захист прав споживачів : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 495 с.
93. Ісаєв А.М. Договір дарування за Цивільним кодексом України: монографія. Харків: Дьяконенко, 2010. 205 с.
94. Короєд С.О. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. Станом на 05.02.2019 року. Київ: Центр учбової літератури. 2019. 1168 с.
95. Коротюк О.В. Судова практика у справах про визнання недійсними договорів довічного утримання, договорів дарування. Київ: ОВК, 2015. 200 с.
96. Лукасевич-Крутник І.С. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.
97. Маріц Д.О. Строки і терміни у договорах про реалізацію майна: монографія. Київ: Дакор, 2013. 203 с.
98. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 томах / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. 2. 1049 с.
99. Орлов І.П. Правочини в сфері спадкового права: монографія. Київ: Прав. єдність: Алерта, 2013. 269 с.
100. Отраднава О.О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 327 с.

101. Право інтелектуальної власності : Підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І.Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
102. Примак В.Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 432 с.
103. Примак В.Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 432 с.
104. Снігір Л. Лізинг: як використати його переваги: посібник. Київ: Центр комерц. права, 2011. 127 с.
105. Телестакова А.А. Правове регулювання відносин з надання послуг: навч. посіб. Київ: Центр учб. л-ри, 2010. 159 с.
106. Теоретичні та практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підряду: монографія / В.В. Луць, І.Е. Берестова, В.І. Бобрик, М.М. Великанова, М.К. Галянтич, А.Б. Гриняк, О.О. Первомайський. Київ, 2010. 319 с.
107. Цивільне право України. Особлива частина: підручник; за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 1173 с.
108. Цивільне право України: Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник; за заг. ред. С.С. Бичкової. 3-тє вид., змін. та допов. Київ: Правова єдність: Алерта, 2014. 495 с.
109. Цивільне право України: навч. посіб.: у 2 т. / Ю.Ф. Іванов, О.В. Куриліна, М.В. Іванова. Київ: Алерта., 2018. Т. 2. 345 с.
110. Цивільне право України: Особлива частина: Підручник / За ред. В.Г. Фазикоша, С.Б. Булеци., В.В. Заборовського. Київ, 2013. 751 с.
111. Цивільне право України: підручник. У 2-х частинах / За ред. проф. Р.Б. Шишки. Ч. 2. Особлива. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 996 с.
112. Цивільне та сімейне право України: навч. посібник / За ред. Є.О. Харитонова. Одеса: Фенікс, 2018. 598 с.
113. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
114. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-1>
115. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018 р. № 2269-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>
116. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 3 грудня 1990 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1990. № 52. Ст. 650.
117. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377.
118. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. в редакції Закону України від 1 грудня 2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 7. Ст. 84.
119. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 14.03.1995р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 15. Ст. 99.

120. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682.
121. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 10 грудня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. Ст. 138.
122. Про товарну біржу: Закон України від 10 грудня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. Ст. 139.
123. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10 квітня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 414.
124. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 47. Ст. 642.
125. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 листопада 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.
126. Про міжнародні договори України: Закон України від 09.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540
127. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 25. Ст. 198.
128. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23 вересня 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 40. Ст. 364.
129. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 51. Ст. 446.
130. Про поставку продукції для державних потреб: Закон України від 22 грудня 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 3. Ст. 9.
131. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. в ред. від 4 жовтня 2001р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №18. Ст. 78.
132. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст. 80.
133. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164.
134. Декларація прав національностей України від 1 листопада 1991 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12#Text>
135. Декларація про державний суверенітет України, прийнята Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 р. № 55-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12/>
136. Європейська конвенція про громадянство від 6 листопада 1997 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_004#Text
137. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036
138. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
139. Конвенція про права осіб з інвалідністю: Міжнародний документ від 13.12.2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
140. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину: Міжнародний документ від 04.04.1997 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text

141. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04. 11. 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
142. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
143. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
144. Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя. Монреаль. 1983. URL: <http://www.judges.org.ua/article/d5.htm>
145. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
146. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 року № 4061-VI. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text>
147. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
148. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 року № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
149. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04 квітня 1995 р. № 116/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>
150. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим: Закон України; Конституція від 23.12.1998 № 350-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text>
151. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-V III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
152. Про ліквідацію Національної конституційної ради: Указ Президента України від 02.04.2010 № 477/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/477/2010#Text>
153. Про ліквідацію Конституційної Асамблеї: Указ Президента України від 01.12.2014 №901/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/901/2014#Text>
154. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
155. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
156. Про місцеві вибори: Закон України від 14 липня 2015 р. №595-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#Text>
157. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09 квітня 1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

158. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 № 2625-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>
159. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
160. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.2002 № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text>
161. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>
162. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
163. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
164. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
165. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 року № 1932-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15#Text>
166. Бабіч, К. Р. Правовий статус Громадської ради доброчесності : завдання, основні засади діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія: Право: зб. наук. праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 32. С. 79-84.
167. Бандурка О.М. Професійна етика працівників органів внутрішніх справ: Підручник. Харків: Вид-во НУВС, 2001. 220 с.
168. Билиця І.О. Дотримання прокурорами етичних правил поведінки як передумова підвищення рівня довіри громадян до органів прокуратури. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 16–17 травня 2013 р.)*. Т. 2 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2013. С. 245–247.
169. Билиця І.О. Етика прокурора як різновид професійної етики юриста. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права: матеріали Міжнар. наук. конфер. (м. Одеса, 18 30 листопада 2012 р.)* Т. 2 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін ; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2012. С. 156–158.
170. Билиця І.О. Об'єктивні та суб'єктивні фактори, що впливають на виникнення професійної деформації у працівників прокуратури. Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 27–28 червня 2014 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2014. С. 9–11.
171. Билиця І.О. Причини та умови виникнення професійної деформації працівників прокуратури. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої ювілею академіка С.В. Ківалова (м. Одеса,*

- 16–17 травня 2014 р.) : у 2 т. Т. 1 / відп. ред. В.М. Дрьомін. Одеса: Юрид. л-ра, 2014. С. 215–217.
172. Бігун В.С. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі. Київ: «Юстініан», 2006. 272 с.
173. Біленчук П.Д., Сливка С.С. Правова деонтологія. Київ: Атіка, 1999. 320 с.
174. Богатирьов І.Г. Юридична деонтологія / І. Г. Богатирьов, П. В. Макушев, В. М. Торяник. Харків: Харків юрид., 2009. 212 с.
175. Болубаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навчальний посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти. Київ: ВВП «КОМПАС», 1997. 64 с.
176. Бортник С. М. Особливості трудово-правового статусу працівників поліції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 2. Ч. 3. С. 39–43.
177. Бризгалов І.В. Юридична деонтологія: Короткий курс лекцій. Київ: МАУП, 2003. 48 с.
178. Брус І. Виховний вплив прокурора в системі кримінальної юстиції. *Вісник Національної академії прокуратури України 2017*. № 2(48). С. 114 – 119.
179. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів: навч.-метод. матеріали. Київ: НАДУ, 2013. 76 с.
180. Ведерніков Ю.А., Кульбач С.О., Кучук А.М. Юридична деонтологія: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Дніпропетровськ, 2011. 205 с.
181. Вища освіта в Україні: Навч. посібник / МОНУ; За ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. Київ: Знання, 2005. 327 с.
182. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посібник / МОНУ; За ред. В.Г. Кременя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.
183. Вища освіта. Нормативно-правові акти про організацію освіти у вищих навчальних закладах III – IV рівнів акредитації: У 2 кн. / Укладачі М.І. Панов, Ю.П. Битяк та ін.; За ред. проф. М.І. Панова. Харків: Право, 2006. 688 с.
184. Власенко Д. В. Сучасні проблеми реформування Національної поліції України. *Приватне та публічне право*. 2017. № 3. С. 148–152.
185. Войтюк М.В., Голобородько Д. В. Роль органів Національної поліції при забезпеченні публічної безпеки та порядку. *Актуальні питання забезпечення публічного порядку та безпеки в сучасних умовах: вітчизняний та міжнародний досвід*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 17 листопада, 2017 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 306 с. С. 247 – 250.
186. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник В.Д. Гапотій, О.Г. Мінкова. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с.
187. Гесня Б.О. Аксиологічний підхід як основа деонтологічних досліджень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2013. № 6-1. Том 1. С. 9 – 11.
188. Гіда Є.О. Становлення поліцейської деонтології як науки. *Право і суспільство*. 2010. № 2. С. 15-20.
189. Глуховець В. А. Вплив світових стандартів на сучасний статус поліцейського в Україні. *Право і суспільство*. 2016. №2. С.114 – 120.
190. Горбань Н. Принцип професійної компетентності та морально-етичних стандартів діяльності нотаріуса. *Вісник Київського національного універ-*

- ситету імені Тараса Шевченка. Серія Юридичні науки. 2011. №89. С. 87 – 92.
191. Гребеньков Г.В. Фіолевський Д.П. Юридична етика: Навч. пос. / Г.В. Гребеньков, Д.П. Фіолевський. Київ, 2007. 211 с.
 192. Грубінко А. Формування історико-правових компетенцій у майбутнього правника. *Юридичний журнал*. 2009. № 11. С. 123-127.
 193. Грубінко В.В., Грубінко А.В. Стратегії модернізації організації та змісту вищої освіти в контексті реалізації Болонських принципів. Вища освіта України. Додаток 3, том III (10) 2008 р. Тематичний випуск “Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. Київ: Гнозис, 2008. С. 91-101.
 194. Гусарев С.Д., Карпов О.М. Юридична деонтологія: Навч. посіб. Київ, 1998. 156 с.
 195. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навч. посібник. Київ: Знання, 2010. 655 с.
 196. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навч. посібн. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 495 с.
 197. Естетика: Підручник / заг. ред Левчук Л.Т., Кучерюк Д.Ю., Панченко В.І. Київ: Вища школа, 1997. 399 с.
 198. Жалій Т.В. Правовий статус поліції в системі правоохоронних органів України та США в контексті вивчення теми у ВНЗ України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2015. Випуск 35. Частина II. Том 2. С. 120 – 123.
 199. Желіховська Ю. В. Історико-правові аспекти становлення, розвитку та модернізації нотаріату України. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2017. №1(91). С. 165-173.
 200. Загороднюк С.В. Професіографічне дослідження професійної діяльності державних службовців. *Державне будівництво*. 2018. № 2. URL: http://kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2018-2/doc/3/3_5.pdf
 201. Кагановська Т.Є. Нові правові стандарти юридичної освіти в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «ПРАВО»*. Випуск 25, 2018. С. 6-8.
 202. Калганова О.А., Гапоненко Л.В. Моральна культура юриста як складова юридичної професії. *Розбудова держави і права: питання теорії та конституційної практики*. 2013. № 1. С. 3-7.
 203. Кацавець Р. С. Культура мови у професійному спілкуванні юристів. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2007. 143 с.
 204. Кацавець Р. С. Мова у професії юриста. Підручник. [для студ. вищ.навч.закл.]. Київ: 2010. 304 с.
 205. Кацавець Р. С. Професійна етика юристів. Навч. посібник. Київ: Алерта, 2017. 148 с.
 206. Кацавець Р.С. Риторична культура юристів. *Dictum factum*. № 2. 2018. С.65-71.
 207. Кацавець Р.С. Юридична деонтологія. Навчальний посіб. Київ: Алерта, 2016. 126 с.

208. Керівні принципи, що стосуються ролі осіб, які здійснюють судове переслідування: Прийняті VIII Конгресом ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками, Гавана, Куба, 27 серп. – 7 вересн. 1990 р. *Правові основи прокурорської діяльності в Україні: науково-практичний посібник* / А. В. Лапкін. Харків: Право, 2013. С. 48–54.
209. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. О. Ф. Кобзар. Харків; Дніпропетровськ: Панов, 2015. 316 с.
210. Коваль О.Я. Поняття та принципи правничої деонтології як філософсько-правової науки. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2013. Вип. 1. С. 15-22.
211. Когут О. В. Проблемні питання Закону України «Про Національну поліцію». *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 244–258.
212. Косюта М.В. Прокуратура України: Навч. пос. Одеса: Юрид. літ., 2003. 312 с.
213. Кошинець В.В. Етико-психологічна підготовка кандидатів на посаду прокурора, як суб'єкта юрисдикційного процесу. *Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процес: матеріали III Всеукраїнського науково-практичного семінару* (м. Івано-Франківськ, 04 грудня 2014 року). Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2014. С. 83-86.
214. Кравчук В. М. Громадськість у функціонуванні судової влади. *Юридична наука та практика: виклики сучасності: збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція»*, м. Київ, 17 вересня 2015 року. Тези наукових доповідей. Київ, 2015. С. 34-41.
215. Кравчук В. М., Каблак П. І. Значення громадянського суспільства та демократії у становленні взаємодії судової влади і громадськості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». Випуск 2. Том 3. 2015. С. 161 – 166.
216. Кузьмічов В. С. Слідча діяльність: характеристика та напрями удосконалення : монографія / В. С. Кузьмічов, Ю. М. Чорноус. Київ: ЗАТ «Ніч лава», 2005. 447 с.
217. Курко М. Н. Поліція України (національна поліція): історіографія створення, стан законодавчого і ресурсного забезпечення та перспективи розвитку./ М. Н. Курко, П. Д. Біленчук, А. А. Ярмолук. *Право.ua*. 2015. № 1. С. 21-28.
218. Лавренко Б. В. Щодо питання дисциплінарної відповідальності працівників органів прокуратури. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2016. № 22. С. 79 – 82.
219. Лепеха А.В. Вектори реформування Державної фіскальної служби України: функціональний аспект. Публічне управління та митне адміністрування. 2016. № 2 (15). С. 109 – 113.
220. Лисаченко Є. І. Міжнародні стандарти підтримання прокурором публічного обвинувачення в суді. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 1. С. 162-169.

221. Лішук-Горчинська Т., Кузьмук О. Постать ідеального депутата Верховної Ради України як об'єкт аналізу й предмет обговорення. *Соціологічні студії*. 2019. № 2(15). С. 74–81.
222. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовий, О.В. Петришин. Харків.: Право, 2004. 176 с.
223. Ляковець О.В. Окремі напрями формування морально-правової культури юриста. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 3-2. Том 1. 2015. С. 88-91.
224. Макушев П. В. Щодо створення державної концепції в сфері реформування державної виконавчої служби. *Міжнародне та національне законодавство: способи удосконалення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 1–2 квітня 2017 року)*. Дніпро: Дніпропетровський гуманітарний університет, 2017. С. 97–99.
225. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. Київ: Либідь, 1996. 304 с.
226. Малець, О. О. Формування особистості при викладанні правових дисциплін на сучасному етапі. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Економіка». Мукачево : Карпатська вежа, 2014. №2(2). С.74-77
227. Мердова О.М., Цуркан О.П. Поняття та сутність професійного навчання поліцейських. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1 (62). С. 133 – 139.
228. Мінченко С. Правова культура як чинник забезпечення прав людини в оперативно-розшуковій діяльності. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 321-329.
229. Молдован А.В., Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2016. 224 с.
230. Молдован А.В. Юридична деонтологія. Вступ до спеціальності: навч. посібн. Київ: Алерта. 2015. 222 с.
231. Молдован А.В., Богдан Л.С. Юридична деонтологія. Навч. посібник. Київ: Алерта, 2014. 222 с.
232. Молдован В.В., Молдован А.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. Київ, 2010. 128 с.
233. Мурзіна О.А. Формування ціннісних орієнтацій в системі вищої освіти. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 1 (98). С. 67-72.
234. Національна поліція України: проблеми становлення та перспективи розвитку: зб. матеріалів наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 10 грудня 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. 192 с.
235. Нотаріуси ЄС обговорили актуальні загрози для професії. *Нотаріат України*. 2017. № 1-2 (25). URL: http://npu.in.ua/uploads/files/user_2147483647/Docs/journal/NU-23-05-17-WEB.pdf
236. Олійник Н.Ю. Теоретичні основи прийняття організаційно-управлінських рішень в контексті етики. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Економічні науки. 2017. Випуск 12. Т.2. С. 56 – 63.

237. Олійник О. Д. Мулявка Д. Г. Правовий статус фіскальних органів України та держав-членів Європейського Союзу: монографія. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2016. 166 с.
238. Организация професійної діяльності юриста: теорія і практика: Пер. з 2-го англ. вид. / Ф. Бойл, Д. Каппс, Ф. Плауден, К. Сендфорд; Наук. ред. пер. В.І. Андрейцев. Київ: Знання, 2006. 478 с.
239. Орзіх М. Правова культура в системі сучасного конституціоналізму. *Право та культура: теорія і практика*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ 15-16 травня 1997 р. / За ред. Ю. Шемчушенка, В. Кампо, М. Поплавського. Київ: Леся, 1997 С. 190-192.
240. Охріменко І. Оцінка ефективності діяльності органів і підрозділів 105 Національної поліції України: погляд на проблему. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 139-144.
241. Парламентська етика в Україні. Реалії, потреби, перспективи. За матеріалами дослідження Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння та Інституту соціальних технологій «Соціополіс» / за заг. ред. Ірини Суислової, Філіпа Флурі, Валентина Бадрака. 2017 рік. Женева – Київ. URL: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Parliamentary-Ethics-Ukraine_UKR.pdf
242. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамушенко, І.Ф. Кривонос та ін.; за ред. І.А. Зязюна. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.
243. Пендюра М.М., Дручек О.В. Юридична деонтологія : навч. посіб. Ч. 2 / М.М. Пендюра, О.В. Дручек. Київ: НАВС, 2014. 156 с.
244. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Том 2. Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи. /за ред. І.В. Спасибо-Фатєєва. Харків. Вид-во Екус. 2021. 784с.
245. Цивільний процес : підручник / За заг. ред. В. В. Заборовського, С. Б. Булеци, В. Г. Фазикоша, В. П. Феннича. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 932 с.
246. Тютюгін В. І. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини) / В. І. Тютюгін, М. А. Рубашенко ; відп. ред. В. І. Тютюгін. 4-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2023. 352 с.
247. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник / Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П., Бабій А.Ю. Чернівці, 2022. 319 с.
248. Кримінальна відповідальність за ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу : монографія / Р.А. Каторкін ; ред. В.В. Шаблистий. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2022. 268 с.
249. Бабаєва О.В. Підготовче провадження у системі стадій кримінального процесу України : монографія / О.В. Бабаєва ; наук. ред. О.Г. Шило. Харків : Право, 2020. 272 с. URL: https://pravoizdat.com.ua/image/data/Files/875/3_P%D1%96dgotovche_provadzennja_vnutri.pdf
250. Кримінальний процес : підручник / І. В. Басиста, Р. І. Благута, І. В. Гловюк та ін. ; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. Ч. 1. 492 с.

251. Адміністративно-судове процесуальне право України : підручник / Д. В. Лученко, Ю. В. Георгієвський, М. І. Белікова та ін.; за заг. ред. проф. Д.В. Лученка. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2024. 696 с.
252. Особливе адміністративне право : підручник / за ред. Бернда Візера, Ярослава Лазура, Тетяни Карабін, Олександра Білаша. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 464 с.
253. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с.
254. Кацавець Р.С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доп. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
255. Мілаш В. С. Господарське право : навч. посіб. для підгот. до іспитів. 8-ме вид., змін. Харків : Право, 2024. 400 с.
256. Світличний О. П. Господарський процес: підручник. 2 вид., перероб. і доп. Київ: НУБіП України, 2023. 342 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/db/ref.html> - каталог електронних бібліотек України реферативна база даних НБУ ім. В.І. Вернадського (включаючи юридичні науки)
3. <https://reustr.court.gov.ua/>- Єдиний державний реєстр судових рішень
4. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>- European Court of Human Rights
5. <https://www.rada.gov.ua/>- Верховна Рада України
6. <https://ombudsman.gov.ua/> - Омбудсман України
7. <https://minjust.gov.ua/> - Міністерство юстиції України
8. <https://zakon.rada.gov.ua/> - Інформаційно-пошукова система «Законодавство України».